

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DIŞİŞLERİ KOMİSYONU
YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA
TOPLULUKLARI
ALT KOMİSYONU
TOPLANTI TUTANAKLARI

18 Mayıs 2022 Çarşamba

KONU

-Dışişleri Bakan Yardımcısı Yavuz Selim Kıran'ın, Covid-19 pandemi sürecinde yaşananlar ve yurtdışında yaşayan Türk vatandaşlarına sağlanan kolaylıklar hakkında sunumu

18 Mayıs 2022 Çarşamba
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 14.10
BAŞKAN: Zafer SIRAĞAYA (İstanbul)

ALT KOMİSYON BAŞKANI ZAFER SIRAĞAYA – Saygıdeğer Bakanım, çok saygıdeğer milletvekilleri; Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Alt Komisyonu Başkanlığımızın 8’inci toplantısına hoş geldiniz.

Yurt dışında düzenlemiş olduğumuz seyahatlerde vatandaşlarımızla bir araya gelmiş olduğumuz toplantılarda, sivil toplum kuruluşlarımızla da yürütmüş olduğumuz görüşmelerde sivil toplum kuruluşlarımızın bizlerden taleplerini zaman zaman dinleme imkânımız oluyor. Bu çerçevede içerisinde özellikle tüm dünyayı etkisi altına alan Covid ve pandemi süreci içerisinde olsun, Ukrayna savaşı esnasında olsun -ki hâlen devam etmekte ama hemen başlangıcında- Dışişleri Bakanlığımızın dünyanın da gıptayla baktığı ve hemen hemen birçok ülkenin de örnek aldığı başarılı çalışmalar ve operasyonlar yürüttüğü hepimizin malumu. Bu başarılı çalışmalar esnasında, tabii o zaman pandeminin çok yoğun olduğu dönemlerde ve kaybetmiş olduğumuz hayatlar yüzünden de belki kamuoyunda çok duyulmadı ama Dışişleri Bakanlığımızın özellikle bu yapmış olduğu çalışmalarla ilgili olarak bugün Bakan Yardımcımızın da bizlere vermiş olacağı, vereceği malumatları inşallah hep beraber dinleyeceğiz. Şunu açık yüreklilikle ifade etmek isterim ki yurt dışında gerçekleştirmiş olduğumuz temasların hemen hemen hepsinde, hem vatandaşlarımızla yapmış olduğumuz görüşmelerde hem ülkelerin yetkilileri nezdinde de Dışişleri Bakanlığımızın yapmış olduğu bu çalışmalar büyük bir övgü ve takdir almaya devam etmektedir.

Yoğun programlarına rağmen bugün bizlerle birlikte olan Dışişleri Bakan Yardımcımız Sayın Yavuz Selim Kıran şahsında Dışişleri Bakanlığımızın tüm çalışanlarına bizlere yaşattıkları bu gurur ve ülkemize, insanımıza kattıkları bu değer için Komisyonumuz adına şükranlarını ifade etmek istiyorum. Bugün nihayet kontrol altına almış olduğumuz Covid-19 pandemi sürecinde yaşananlar ve yurt dışındaki vatandaşlarımıza sağlanan kolaylıklar konusunda Komisyonumuzu bilgilendirmek için bizlerle beraber olan Dışişleri Bakan Yardımcımız Yavuz Selim Kıran Bey’e Komisyonumuzun davetini kabul ettiği için şahsım ve Komisyonumuz adına teşekkürlerimi ifade ediyorum ve çok fazla uzatmadan da sözü Kıymetli Bakanımıza vermek istiyorum.

Bu giriş konuşmasından sonra basın mensubu arkadaşlara da teşekkür ediyorum, alacakları herhangi bir görüntü varsa o görüntüyü aldıktan sonra da müsaade etmelerini rica ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Bakanım.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN - Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Komisyonumuzun değerli üyeleri, Covid-19 salgını kapsamındaki çalışmalarımız ve yurt dışındaki vatandaşlarımız için attığımız adımlar hakkında yüce Meclisimize Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Alt Komisyonumuzun daveti vesilesiyle bilgi sunma imkânı sağladığınız için Bakanlığımız ve tüm çalışma arkadaşlarımız adına teşekkürlerimizi arz ediyoruz.

Takip eden dönemde üzerine çok sayıda yeni küresel sınama ve mesele eklenmiş olsa da salgının etkileri uluslararası gündemdeki yerini korumaya devam ediyor. Bu nedenle, normalleşme süreciyle birlikte girdiğimiz bu yeni dönem, bugüne kadar attığımız adımları gözden geçirmek ve önümüze çıkacak benzer sorunlara karşı neler yapabileceğimizi değerlendirmek için uygun bir fırsat sunuyor.

Bundan yaklaşık iki buçuk yıl önce Aralık 2019'da Çin'in Wuhan şehrinden gelen görüntüleri hepimiz hatırlıyoruz. Bir salgın hastalık 11 milyonluk bir metropolü esir almıştı. Hastalıkla mücadele edebilmek için ağır karantina tedbirleri uygulanmaktaydı, şehir dışına uçak ve tren seferleri durdurulmuştu. Yine, bundan üç ay gibi kısa bir süre sonra, Nisan 2020'de coronavirus dünya genelinde 188 ülkeye hızla yayıldı. Bugün “2020 ve 2021'in en önemli gelişmesi hangisiydi?” diye sorulsa hemen herkes tereddüt etmeden “coronavirus salgını” cevabını verecektir. Oysa geriye dönüp baktığımızda, yılın son ayında Çin'de ortaya çıkan coronavirus dışında 2019'un ve 2020'nin başlarının pek çok başka önemli sinamaya da sahne olduğunu görüyoruz. İngiltere'nin Avrupa Birliğinden ayrılması, ABD ile Çin arasında yükselen ticaret savaşları, Hürmüz Boğazı'ndaki İran-ABD gerginliği, Yeni Zelanda'daki menfur cami saldırısı ve Batı Avrupa'da yükselen İslam düşmanlığı, Amazon Ormanları ile Avustralya'daki yangınlar ve buna bağlı olarak iklim krizi tartışmaları; bunlar arasında belki de aklımıza ilk gelenler. Bu genel manzara, salgının uluslararası sistemin köklü ve süratli bir değişim sürecinden geçtiği bir aşamada ortaya çıktığını gösteriyor. Bu dönemin elbette bazı parametreleri var. Mevcut uluslararası sistem sorunlara çare üretmekte zorlanıyor ancak eskisinin yerini alabilecek bir sistem de henüz tasarlanabilmiş, kurgulanabilmiş değil. Belirsizlikler de bu dönemde hızla artmakta ve görüş mesafemiz hızla daha da kısalmakta.

Çok merkezli ve çok kutuplu bir dünyada büyük güçler arasındaki rekabet bir süredir sertleşiyordu. Bu rekabet, Ukrayna'da gördüğümüz üzere, Avrupa'da bir kez daha sıcak çatışmaya dönüştü. Salgının uluslararası etkilerini bu genel manzaranın dışında elbette düşünemeyiz. Salgın, mevcut sinamaları derinleştiren, tüm insanlığı aynı anda, doğrudan etkileyen bir mesele olarak karşımıza çıktı. 21'inci yüzyılın tehditlerini aslında hep daha farklı cephelerden bekledik; dijitalleşme, yapay zekâ, büyük veri, makine öğrenmesi gibi kavramları hep birlikte tartışıyorduk, tartışıyoruz. Bu teknolojik hamlelerin insanlığın geleceği için barındırdığı fırsatları ve getirdiği riskleri değerlendiriyorduk. Örneğin siber güvenliği, hibrit savaşı, asimetrik tehditleri konuşuyorduk; kitapçıların “en çok satanlar” raflarında bu yeni kavramlara dair araştırmalar yer alıyordu. Konferanslarda, panellerde bunlar tartışılıyordu. Oysa 21'inci yüzyılın ilk büyük küresel tehdidi pek de beklemediğimiz bir yerden geldi; yeni coronavirus hastalığı tüm uluslararası sistemi çok kısa sürede etkisi altına aldı, muhtemel yansımaları orta ve uzun vadede hissedilmeye devam edilecek çok ciddi kırılmalara, ilave fay hatlarının oluşmasına yol açtı. Salgının etkilerini ülkemizde de elbette hissettik ancak Türkiye olarak iyi bir sinav verdik, güçlü sağlık altyapımızla, fedakârlıklarını asla unutmayacağımız, unutamayacağımız sağlık çalışanlarımızın emeğiyle virüsle mücadele sürecini başarıyla yönettik.

Biz de Dışişleri Bakanlığı olarak, Sayın Bakanımızın yönetiminde bu süreçte önemli bir rol üstlendik. Bunların başında, yurt dışında yaşayan veya salgın sürecinde ülke dışında olan milyonlarca vatandaşımızın sağlık ve esenliğini korumak vardı. Bu alandaki çalışmalarımızı tüm kurum ve kuruluşlarımızın desteğiyle yakın iş birliği ve koordinasyon içinde yürüttük. Esasen salgın sürecinde gösterdiğimiz başarı ve etkinliği Afganistan ve Ukrayna gibi kriz bölgelerinde de tekrar ettik, ediyoruz. Bu gayretlerimiz artık ülkemiz dışında da takdir edilen bir kabiliyete, modele dönüştü. Örneğin son Ukrayna krizi sırasında bir Batı Avrupa vatandaşının “Tahliyem için Türk Büyükelçiliğini aramayı tercih ederim, muhtemelen, etse etse beni buradan Türk Büyükelçiliği tahliye edecektir.” dediğine şahit olduk. Çünkü Afganistan'da olduğu gibi Ukrayna'da da sahadan ayrılmayan ender misyonlardan oldu. Afganistan'dan, biliyorsunuz, Amerika'nın apar topar çekilmesi herkesi hazırlıksız yakaladı. Burada da büyükelçiliğini kapatmayan tek NATO üyesi olduk. Ukrayna'da ise sadece siyasi sürece katkı sağlamadık, 18 bine yakın vatandaşımızın tahliyesini gerçekleştirdik veya sınır geçişine destek verdik. Vatandaşlarımızı tahliye ederken Ahıskalı, Gagavuz ve Kırım Tatarı soydaşlarımıza, dost ve kardeş ülkelerin her birine yardım elimizi uzattık. 39 ülkenin vatandaşlarının tahliyesine destek verdik. AGİT Gözlem Misyonuna yardımcı olduk. Hem Ukrayna'ya hem Moldova'ya 97 yardım tırımız ulaştı, 3'ü de

şu anda yolda. Tüm bu süreçlerde Cumhurbaşkanımızın liderliğinde, Bakanımızın yönetiminde ortaya koyduğumuz performansın arkasında, merkezde ve yurt dışında fedakârca görev yapan her düzeydeki mensubumuzun emeği, alın teri var. Yüce Meclisimizin huzurunda her birine ayrı ayrı teşekkür ediyoruz, her biriyle gurur duyuyoruz.

Sayın Başkanım, bugün Komisyonumuza 4 ana başlık etrafında bilgi sunmaya çalışacağım. Öncelikle, salgının başlaması ve uçak seferlerinin durmasıyla birlikte yurda dönüşler bağlamında hangi tedbirleri aldığımızı arz edeceğim. Cumhuriyet tarihimizin en büyük tahliye operasyonunu nasıl gerçekleştirdiğimiz hakkında bilgi sunacağım. Bunu yaparken vatandaşlarımıza verilen hizmetlerin aksamaması için yürüttüğümüz çalışmalara ve temsilcilik personelimizin sağlığı için aldığımız önlemlere de değineceğim. Salgın sırasında karşılıklı aşı sertifikası uygulamalarıyla vatandaşlarımızın seyahatleri için ne gibi kolaylıklar sağladığımız hakkında örnekler vereceğim.

Dış politikamızın temel sütunlarından biri hiç şüphesiz insani boyut. Hazreti Mevlâna'nın "Ümitsizliğin ardında nice ümitler var, karanlığın ardında nice güneşler var." sözünü aşı hibelerimiz, tıbbi malzeme yardımlarımızla dünyanın dört bir yanına taşıdık. "İnsanı yaşat ki devlet yaşasın." anlayışıyla hareket ettik. Sadece ülkemizden yardım ulaştırmakla da kalmadık; yurt dışındaki vatandaşlarımız birçok Avrupa ülkesinde dikiş makinelerini dolaplarından çıkararak maskeler diktiler, hastanelere evlerinde yaptıkları tulumları gönderdiler, ihtiyaç sahiplerine sıcak yemek, erzak dağıttılar. Yine, hafızalarda kalıcı izler bırakan bu insani dış politika ve yardım seferberliğimize de bu sunum vesilesiyle değineceğim.

Öncelikle, tahliye çalışmalarımızla başlamak istiyorum. Salgının ilk günlerine dair hafızalarımızı tazelemek gerekirse 31 Aralık 2019 tarihinde Wuhan'da 27 kişiye viral zatürre teşhisi kondu. 11 Ocak 2020'de Çin coronavirüsten ilk ölümü açıkladı. Biz de ilk günlerden itibaren salgınla etkin mücadelemize başladık. Kurumlarımızla birlikte erken bir aşamada önleyici tedbirler aldık. 27 Ocakta vatandaşlarımıza zorunlu olmadıkça Çin'e seyahat etmemelerini ve vakaların yoğun olarak görüldüğü bölgelerden uzak durmalarını tavsiye ettik. 3 Şubat'ta Çin'den gelen tüm uçuşlar durduruldu. Alınan önlemler sayesinde salgının ülkemize gelişinin mümkün mertebe geciktirilmesi sağlandı. Salgının bu erken aşamalarında ilk olarak 1 Şubat tarihinde Wuhan'dan bir tahliye seferi gerçekleştirdik. A400M tipi Koca Yusuf askeri kargo uçağımızı sağlık personeli ve ekipmanıyla takviye ederek devreye aldık. Böylece, 27 vatandaşımızla birlikte Azerbaycan, Gürcistan ve Arnavutluk vatandaşı 42 kişiyi ülkemize getirdik.

Vatandaşlarımızla bu süreçte hızlı ve etkin iletişim kurmak temel önceliğimiz oldu. Dış temsilcilik ağımızın yaygınlığı ve salgın koşullarına rağmen her zaman ulaşılabilir kalan personelimiz sayesinde bu hedefimizi gerçekleştirmeyi başardık. Temsilciliklerimiz, vatandaşlarımızın süratle ulaştıkları, sorunlarına çözüm aradıkları ilk adresler oldular. Yurt dışında kaldıkları otel bir gecede kapananlar, maddi zorluk yaşayanlar, ilaçları bitenler, maske bulamayanlar büyükelçiliklerimize, başkonsolosluklarımıza başvurdular. Yine, geçici süreyle yurt dışında bulunan çok sayıda vatandaşımız ve öğrencimiz ülkemize dönmek istediklerini dile getirdiler. Elbette, salgın ortamında hiçbir vatandaşımızın mağdur, mahzun ve mahsur kalmasına izin veremedik. Derhâl harekete geçerek ilgili kurumlarımızla koordinasyon hâlinde vatandaşlarımızın tahliyesine yönelik planlamalar yaptık. Bakanlığımızda daha sonraki krizlerde de yararlandığımız model bir yapılanmaya gittik ve Koordinasyon ve Destek Merkezimizi kurduk. Merkezimiz 7/24 çalıştı, ışıkları hiç sönmeydi, gece gündüz mesai arkadaşlarımızla birlikte vatandaşlarımızın ihtiyaçlarını takip ettik, dertlerine çözüm aradık. Koordinasyon Merkezimizin kuruluşuyla beraber üstlendiği en acil ve öncelikli görev mahsur kalan vatandaşlarımızın yurda dönüşleri oldu. İlk tahliye seferimizi mart ayında Almanya, Avusturya, Belçika, Danimarka, Fas, Fransa, Hollanda, İspanya, İsveç ve Norveç'ten gerçekleştirdik. Özellikle, yurt dışında geçici olarak bulunan vatandaşlarımız ile öğrencilerimiz bu ilk seferlerden yararlandılar ve toplam 3 binden fazla

kişiyi bir günde tahliye etmiş olduk. Salgının o günkü şartlarında bu, oldukça güç ve istisnai bir operasyondur. Doğrusu, yakın geçmişte Ukrayna krizinde de aynısını gördük. Birçok ülke, vatandaşlarına beklemeyi ve bir süre sabretmeyi tavsiye ettiler. Buna karşılık Türkiye olarak ne salgın döneminde ne Afganistan'da ne de Ukrayna'da vatandaşlarımızı yalnız bırakmadık, elimizdeki tüm imkânları seferber ettik. O tarihlerde vatandaşlarımızın bulunduğu ülkelerin neredeyse tamamında sokağa çıkma kısıtlamaları vardı. Örneğin, İtalya'da sokağa çıkma yasağı nedeniyle özel izin alarak vatandaşlarımızı şehrin belirli noktalarından otobüslerle aldık. Bazı öğrencilerimizin uçağı kaçırmaması için özel uçuşlardan bir gün önce havalimanlarının yakınındaki otellere yerleştirdik. Moritanya, Gambia ve Senegal'de mahsur kalan vatandaşlarımızı Senegal'in başkenti Dakar'da buluşturduk. Büyükelçilik personelimiz Gambia'daki vatandaşlarımızı diplomatik araçlarla kapalı sınırları özel izinle açtırarak uçuşa yetiştirdi. Anakaraya altı-yedi saat mesafede Atlantik Okyanusu'ndaki balıkçılarımızı karaya ulaştırdık, otobüslerle uçağı yetiştirdik.

Bu örneklerin sayısını artırmamız elbette mümkün. Her birinin arkasında nice isimsiz kahramanlar, hikâyeler, kavuşmalar, hayır duaları var. Sahadaki tüm zorluklara rağmen tahliye faaliyetlerimizi aksaklıkları bir bir çözerek ve tecrübelerimizden ders çıkararak yürüttük. Sonuçta, krizin başından itibaren 142 ülkeden 100 bini aşkın vatandaşımızı ülkemize getirdik. 659 uçak seferi, 89 kara yolu tahliyesi, 23 deniz yolu seferi düzenledik. Dünyanın dört bir yanında nerede ülkesine ihtiyacı olan bir vatandaşımız varsa destek verdik, yanında olduk.

Küresel salgın baş gösterdiğinde birçok tır şoförümüz de yollardaydı. Sınırların kapanması, sınır geçişlerinde uzun bekleme süreleri gibi sorunlarla karşılaştılar. Bu aksaklıkların aşılması için de eş güdüm sağladık. Uluslararası Nakliyeciler Derneğimizle hat kurarak ilk günden itibaren doğrudan temasta olduk. Vize veya ikamet sürelerini aşan tır şoförlerimizin Avrupa Birliği ülkelerine girişte yaşadıkları sorunları çözdük. Gerçekleştirdiğimiz seferlere diğer ülkelerin vatandaşları da imkânlar ölçüsünde dâhil oldu. 67 ülkeden 18 binden fazla yabancı ülkemize düzenlenen tahliye seferlerine katıldı. Aynı şekilde, ilgili kurumlarımızla iş birliği hâlinde 91 ülkenin tahliyelerine destek verdik. Bu çerçevede 37.682 yabancı ülkemizden tahliye edildi. 17 Mart tarihinden salgın bağlantılı kısıtlamaların kalktığı 11 Haziran 2020'ye kadar doğrudan veya dolaylı desteğimizle 290 bin yabancı ülkemizden ayrıldı.

Tahliye operasyonlarını, Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde, Cumhurbaşkanı Yardımcımızın koordinasyonunda, Dışişleri Bakanlığımız, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığımız, İçişleri Bakanlığımız, Gençlik ve Spor Bakanlığımız, Sağlık Bakanlığımız ve Kredi ve Yurtlar Kurumu, AFAD, Kızılay ile Türk Hava Yollarımız başta olmak üzere birçok kurumumuzun iş birliğinde yürüttük. Cumhuriyet tarihimizin bu en kapsamlı tahliye operasyonunda emeği geçen bütün kurumlarımıza yakın iş birlikleri için teşekkür ediyoruz.

Sayın Başkanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri; tahliye çalışmalarımızla eş zamanlı olarak yurt dışında vatandaşlarımıza sunduğumuz hizmetlerin devamına da önem ve öncelik verdik. Salgın nedeniyle pek çok ülkede kapanma tedbirleri uygulanırken vatandaşlarımıza sunduğumuz hizmeti aksatmamak için temsilciliklerimizi özellikle acil işlemler konusunda her zaman açık tuttuk. Bunu yaparken elbette sağlık tedbirlerinden taviz vermedik. Vatandaşlarımıza sunduğumuz bu nitelikli hizmetin arkasında uzun yıllara dayanan güçlü bir birikim ve vizyon var. Bugün Türkiye, getirdiğimiz yeniliklerle yurt dışında yaşayan vatandaşlarına en fazla sayı ve çeşitlilikle hizmet sunan ülkelerin başında geliyor. Dış temsilciliklerimizde vatandaşlarımıza 74 farklı türde konsolosluk hizmeti veriyoruz, "konsolosluk.gov.tr" üzerinden yıllık bazda yaptığımız konsolosluk işlem sayısı 2021 yılında 3 milyona yaklaştı. Tüm bu dönem boyunca vatandaşlarımıza sunulan hizmetlerden her biriyle ayrı bir milat oluşturan yeniliklere imza attık. Vatandaşlarımızın istedikleri temsilciliklerimizde oy kullanmalarından verilen bir vekâletnamenin ülkemizdeki noterde görünmesine uzanan geniş bir yelpazede hizmetlerimizi

genişlettik, zenginleştirdik. Yabancı lke makamları tarafından verilen boşanma kararlarının tescili için dış temsilciliklerimize başvurma imkânı getirdik. Ülkemizde düzenlenen sürücü belgelerinin yenilenmesi başvurularını temsilciliklerimizde de almaya başladık. 2021 yılı itibarıyla ikinci veya diğerk adres beyanlarının aynı şekilde temsilciliklerimizde de alınması için gerekli altyapıyı kurduk. Böylece, vatandaşlarımızın yurt dışındaki yerleşim yeri adreslerini değıştirmeden alım satım, abonelik, bankacılık gibi işlemlerini yapabilmelerini sağıladık. Dış temsilciliklerimizde istihdam ettiğimiz sözleşmeli hukuk danışmanlarıyla vatandaşlarımıza her konuda hukuki destek veriyoruz. Yine, getirdiğimiz yeni bir uygulamayla 20 farklı yurt dış temsilciliğimizde aile ve sosyal destek danışmanı görevlendirilmesini kararlaştırdık.

Temel önceliğimiz ve hedefimiz, yurt dışındaki vatandaşlarımızın sorunlarına çözüm üretmek. Bunun için sahada vatandaşlarımızın beklentilerini dinliyor, beklentileri yerine getirmek için kapsamlı çalışmalar yürütüyoruz. Bunu yaparken de çok sayıda yenilikçi uygulamayı hayata geçirmeye devam ediyoruz. Örneğın sanal POS sistemimizle vatandaşlarımıza 14 farklı para birimi üzerinden alternatif ve on-line bir ödeme seçeneğı sunuyoruz. Bazı misyonlarımızda artık POS cihazıyla da tahsilat yapılabilir. Dövizle askerlik ödemeleri doğrudan temsilciliklerimizde yapılabilir. Aynı şekilde, çok vatandaşlığı bulunup yurt dışında ikamet eden vatandaşlarımızı dövizle askerlikten faydalanmak için yurt dışında üç yıl fiilen çalışma şartından muaf tuttuk. Dış temsilciliklerimizde toplam 19 yabancı dilde adli sicil belgesi alınabilmesini sağıladık. Buna ilave olarak 9 yabancı dilde daha adli sicil belgesi düzenlenmesine dönük çalışmalarımız devam ediyor. Tüm bu adımlar yurt dışındaki vatandaşlarımızın günlük hayatını kolaylaştırıyor ve ana vatanlarıyla aralarındaki bağı da güçlendiriyor.

Bu adımlarımıza ilave olarak geleceğk dönük projelerimizi de geliştiriyoruz. Dijitalleşme ve bilişim altyapısı konusunda attığımız n alıcı adımlar vatandaşlarımıza hizmetlerimizin aksamamasını sağılıyor. “konsolosluk.gov.tr” üzerinden sunduğumuz “Canlı Destek” uygulamamız aktif şekilde alışıyor. Buna ilave olarak yapay zekâdan da en geniş şekilde yararlanmak için uygulamalarımızı geliştiriyoruz. Bu anlamda yapay zekâdan faydalanarak yeni bir imkân olarak sunduğumuz “chatbot” diye tabir edilen “Hızır” uygulamamız önümüzdeki dönemde devreye girerek vatandaşlarımızın hizmetine sunulmuş olacak. Bu gelişmiş konsolosluk altyapımız salgınla mücadelede de en büyük avantajlarımızdan biri oldu. 8 dilde ulaşılması mümkün olan Konsolosluk ağı Merkezimiz 7/24 bu süreçte de vatandaşlarımızın hizmetindeydi. Merkezimiz 2021 yılında bu alandaki en prestijli platform olan Dünya İletiliş Merkezleri dlleri’nde “En İyi Kamu Hizmeti” kategorisinde altın madalya kazandı. En kısa zamanda işitme engelli vatandaşlarımıza da ağı merkezimiz üzerinden ulaşacağız. Uluslararası işaret dilinde vereceğimiz hizmetle dil sayısı 9’a çıkmış olacak. Eş zamanlı olarak yine her bir temsilciliğimizde nöbetçi telefon uygulamamızı da salgınla birlikte hemen devreye soktuk. Konsolosluk ağı Merkezimiz gibi acil durum hatlarımız da günün her saatinde açık. Konsolosluk ağı Merkezimiz, 2020 yılından bu yana 250 bine yakın başvuruyu yanıtladı sadece salgınla ilgili.

Konsolosluklara gelmeleri güç olan, uzak yerlerde yaşayan vatandaşlarımıza salgın öncesinde başlattığımız gezici konsolosluk hizmetimizle ulaşıyorduk. Salgının getirdiğı kısıtlamalar bu çalışmalarımıza daha da önem kazandırdı ve biz de bu hizmetimizi yaygınlaştırdık. 2021 yılında, 24 şehirde 45 gezici konsolosluk hizmeti verdik. 2022 yılında ise bugüne kadar 10 adet gezici konsolosluk hizmeti verdik. 11’incisini de bugün Bremen’deki vatandaşlarımız için sağıyoruz. Yıl içinde yine çok sayıda şehirde gezici konsolosluk hizmeti vermeyi planlıyoruz.

Salgının yol açtığı olağınst koşullar vatandaşlarımıza sunduğumuz dijital konsolosluk hizmetlerinin etkinliğini test etmemize de fırsat sundu. Bu dönemde bazı hizmetleri örneğın uzaktan sunmaya başladık. Adres beyanı ve askerlik erteleme gibi başvuruların e-posta veya postayla yapılmasını sağıladık. Salgın önlemlerinin vatandaşlarımızın mağduriyetine yol amasına izin vermedik, sorunlara hızlı çözümler bulduk. Örneğın 2020 yılında, 2010 yılında verilmeye başlanan yeni tip pasaportların

çoğunun süresi on yılın sonunda doluyordu. Bu nedenle özellikle pasaport başvurularında yoğunlukla karşılaşıcağımızı öngörerek hazırlıklarımızı yaptık ve hizmetin aksamaması için randevu modülümüzü gözden geçirerek yığılmaların önüne geçtik. Gerekli durumlarda merkezden personel takviyesi yaptık. Temsilciliklerimizde pasaport başvuru alma süresini aldığımız tedbirlerle birkaç dakikaya düşürdük. Almanya’da cumartesi günleri de pasaport başvuruları aldık. Bunun sonucunda geçtiğimiz yıl yurt dışında 230 binden fazla pasaport düzenledik. Bu rakam Türkiye’de düzenlenen pasaport sayısından daha fazla.

Vatandaşlarımıza sağlık ve güvenlikleri için her türlü desteği verirken maalesef 5.458 vatandaşımız yurt dışında Covid sebebiyle hayatını kaybetti. Merhum vatandaşlarımızın 5.165’inin cenazelerinin ailelerinin talebiyle Türkiye’ye getirilmesini sağladık. Bu vesileyle, salgın nedeniyle hayatını kaybeden Bakanlığımız çalışanlarına ve yurt dışındaki vatandaşlarımıza bir kez daha Allah’tan rahmet diliyoruz. Salgın ilk başladığında cenaze nakilleri maalesef yapılamıyordu. Türk Hava Yollarımızla ve ilgili makamlarımızla gerekli eş güdümü sağlayarak vatandaşlarımızın cenazelerinin Türkiye’ye getirilmesi için özel tedbir alan ilk ülke olduk. Aynı şekilde, tedavilerine Türkiye’de devam edilmesi gereken vatandaşlarımızı ülkemize ulaştırmak için Sağlık Bakanlığımızla yoğun çaba içinde olduk. 2020 yılında 231, 2021 yılında 169 ve bu yılın ilk dört ayında 64 vatandaşımızı ambulans uçaklarla ülkemize getirdik.

Sadece Covid-19’a yakalanan vatandaşlarımız için değil, salgının getirdiği olumsuz koşullardan etkilenen tüm vatandaşlarımız için imkânlarımızı seferber ettik. Nuakşot’tan Dublin’e, Etiyopya’daki Sebeta kampından Batum’a her bir vatandaşımıza, tüm ihtiyaç sahiplerine ayırım gözetmeden destek verdik. Salgın başladığında, Moritanya’da kıyıya 6-7 saat uzakta, yaklaşık 100 mil kadar mesafede balık avlayan teknelerimiz vardı. Balıkçılarımıza mesajla ulaşip dönüş seferi hakkında bilgi verdik. Gemileri kıyıya yanaşan balıkçılarımızı Nuakşot’tan gönderdiğimiz otobüslerle aldık ve doğrudan havalimanına getirip ülkemize yolcu ettik. Ciddi bir hastalığı olan Ordulu bir balıkçımızı görevlilerimiz kontrol için her gün arayıp durumunu takip etti. Eşinin Bakanlığımızı arayıp ilacının bittiğini söylemesi üzerine, nasıl yaparız diye düşündük ve yardımımıza Moritanya’da Türkiye burslusu, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi mezunu bir doktor kardeşimiz yetişti. Onun sayesinde ilacı başkentte temin ettik ve vilayetler arasında seyahat yasağı olduğu için jandarmayla ulaştırdık.

Malezya’da da Hint Okyanusu’nda Türk bandıralı gemide çalışan, böbrek nakli geçirmiş vatandaşımızın hayati önemdeki ilaç ihtiyacını giderdik. İlaçlarını diplomatik kargoyla Malezya’ya gönderdik. Gemi ulaştığında Büyükelçiliğimizin ilacı vatandaşımıza teslim etmesini sağladık.

Dublin’deki bir vatandaşımızın evine ambulans ve sağlık ekibi gönderilmesini sağladık ve ihtiyaç duyduğu ilacı temin ettik. Hastanede tedavi gördüğü otuz yedi gün boyunca vatandaşımızın doktorlarıyla her gün telefonla görüştük. Doktor, hatta, yakın ilгимizden ötürü vatandaşımızın Türkiye’de meşhur birisi olup olmadığını bizlere sordu.

Etiyopya’da yerinden edilmiş kişilerin barındığı Sebeta kampına da yardımlarımızı ulaştırdık. 75 yaşındaki Etiyopyalı Eşe Hassan Nine, ramazan paketi kendisine verilince on dakika boyunca yüksek sesle Türkiye’ye dua etti ve “Allah Türkiye’yi güçlü kılsın” dedi.

Kuzey Makedonya’da Svetova köyüne Türkiye Diyanet Vakfımızın yardımını ulaştırmak için gittiğimizde çocuklar yardım ekibimizi ellerinde Türk Bayraklarıyla ve Çanakkale türküsüyle karşıladılar.

Gürcistan’da Batum Başkonsolosluğumuz, TİKA’nın erzak kolilerini araçların gidemediği dağ köylerine katır sırtında taşıdı.

Soniarisi köyünde yaşayan 72 yaşındaki Niyaz Amca TİKA’yı arayarak “Abdest alıp 2 rekât namaz kıldım ve Türkiye için dua ettim. Allah Türk halkından razı olsun, yetkililere teşekkürlerimi iletin” diye rica etti.

45 yaşında tek başına yaşayan Manana Hanım, 12 yaşındaki yatalak ve konuşamayan oğlu Levan yardım kolisindeki bayrağı gördüğünde “Bak Levaniko, yine geldiler” dedi. Yardımseverlikte Türkiye’nin benzeri olmadığını söyledi ve ekibimizi gözyaşları içinde araçlarına kadar uğurladı.

Vatandaşlarımızın yoğun olarak yaşadıkları yerlerin ötesinde uzak coğrafyalara da uzandık. İlaç ulaştırdık, erzak dağıttık; yeri geldi, zor durumda kalan vatandaşlarımıza kalacak yer bulduk, misyon binalarımızda misafir ettik. Örneğin, Bolivya’da sağlık sorunu yaşayan bir vatandaşımızı önce Büyükelçiliğimiz aracılığıyla yaklaşık sekiz saat mesafeden başkent La Paz’a ulaştırdık, tahliye seferine kadar Büyükelçiliğimizde ağırladık. Daha sonra Sao Paulo’dan Türkiye’ye dönüşünü sağladık. Bu süreçte yurt dışındaki derneklerimizden, iş insanlarımızdan, hayırsever vatandaşlarımızdan da büyük destek gördük. Temsilciliklerimizin eş güdümünde sergiledikleri dayanışma ruhuyla hiçbir vatandaşımız aç ve açıkta kalmadı.

Sahada etkin bir şekilde hizmet sunmaya devam eden personelimizin sağlığı da temel önceliklerimizden biri oldu. Temsilciliklerimizde fiziki önlemler aldık; personelimize maske, eldiven ve dezenfektan gönderdik. Misyonlarımızda görevli personelin Covid-19 aşısına erişimi için tüm imkânlarımızı seferber ettik. Yurt dışındaki tüm kamu personelimiz ve aileleri için 137 dış temsilcilliğimize 28 binden fazla aşı ulaştırdık. Tüm bunları, Batı Avrupa ülkelerinde maske, dezenfektan ve aşıya erişimin olmadığı bir aşamada yaptık.

Bu dönemde diğer ülkelere yardımlarımızla da öne çıktık. Salgın, tıbbi malzeme ve aşıya erişim konusunda büyük bir rekabet oluşturdu. Dünya çapında maske ve tıbbi koruyucu ekipman temininde zorluklar yaşandı. Türkiye ise koruyucu malzeme temini alanında milletimizin ihtiyaçlarını karşılamanın yanı sıra dünyaya yardım elini uzatan ülkelerden biri oldu. Dış politikada benimsediğimiz sorumluluk sahibi, insan odaklı, vicdani ve ilkeli tutumu, salgın koşullarında da ortaya koyduğumuz güçlü dayanışmayla sergiledik. Bu dönemde yaptığımız dış yardımlar, insani ve girişimci dış politikamızın açık tezahürlerinden biri oldu. Sunumumun başında arz ettiğim üzere “Ümitsizliğin ardında ümitler var, karanlığın ardında nice güneşler var.” anlayışıyla 161 ülke ve 12 uluslararası örgüte salgınla mücadelelerinde destek olduk.

Soydaşlarımız ve akraba topluluklarımızı da salgın sürecinde yalnız bırakmadık; TİKA’mız, AFAD’ımız, Kızılay’ımız, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı gibi kuruluşlarımızın da desteğiyle onlara da yardım elimizi uzattık.

Dünya Ahıska Türkleri Birliğinin talebi üzerine, Kazakistan, Kırgızistan ve Özbekistan’da yaşayan Ahıska Türklerine ilaç ve tıbbi ekipman yardımında bulunduk. Bizim için özel yeri olan Gagavuz Yeri, Sancak, Bosna-Hersek, Kosova ve Abhazya’daki soydaşlarımız yalnız olmadıklarını hissettiler. Dağıstan, Tataristan, Başkürdistan’daki soydaşlarımızı da unutmadık.

Vatandaşlarımızın da bulundukları ülkelerde yardım ve dayanışma faaliyetlerine katıldıklarını memnuniyetle gördük. Fransa’daki Türk toplumu belediyelere, hastanelere, sağlık personeline yönelik güçlü bir dayanışma kampanyası başlattı. Paris ve civarındaki derneklerimiz, 75 binden fazla kumaş maske dikerek dağıttı. Bu gayretlerin hepsi, o dönem basın haberlerine konu oldu, takdir ve teşekkür topladı; hatta Cumhurbaşkanı Macron’un eşi bizzat derneklerimizle buluşarak teşekkürlerini ilettiler. Belçika Diyanet Vakfı merkezi ve bağlı cami derneklerimiz bağış toplamak suretiyle temin ettikleri gıda kolilerini ihtiyaç sahiplerine dağıttı.

Tabii, salgınla dünya genelinde etkin mücadele için aşı geliştirilmesi gerekiyordu. Burada da Almanya’da yaşayan bilim insanımız Uğur Şahin ve Özlem Türeci’nin geliştirdikleri aşı, tarihe iz bırakan bir dönüm noktası oldu. Bu sayede, salgınla mücadelede ağırlık, küresel olarak aşılama çabalarına kaydı. Biz de yardımlarımızda aşı hibelerine özel önem vermeye başladık. Bugüne kadar 19 ülkeye yaklaşık 7 milyon doz aşı hibi yaptık. Kıbrıs Türklerini elbette kendimizden ayrı tutamazdık, Kuzey

Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne bugüne kadar, yaklaşık 720 bin doza yakın aşı gönderdik. Azerbaycan, Macaristan ve Özbekistan'la birlikte Türk Devletleri Teşkilatı adına 400 bin doz aşığı Burkina Faso'ya, 200 binden fazla aşığı Togo'ya 6 Aralık 2021 tarihinde ulaştırdık. Sayın Cumhurbaşkanımız, 18 Aralık 2021 tarihinde düzenlenen 3'üncü Türkiye-Afrika Ortaklık Zirvesi'nde, Afrika'ya 15 milyon doz aşı yardımıyla bulunacağımızı açıkladı. Bakanlığımız ve Milli Savunma ile Sağlık Bakanlıklarımız arasında tesis ettiğimiz eşgüdüm sonucunda Kongo Demokratik Cumhuriyeti'ne 1 milyon 730 bin, Benin'e 500 bin, Nijer'e 200 bin, Tanzanya'ya 1 milyon, Somali'ye 290.400, Mali'ye 500 bin ve Sierra Leone'ye 200 bin doz aşının sevkiyatı tamamlanmış bulunuyor.

Özkaynaklarımızla geliştirdiğimiz Turkovac da sağlık diplomasisi faaliyetlerimize katkı sağlıyor. Kongo Demokratik Cumhuriyeti'ne gönderdiğimiz 130 bin doz Turkovac, bu bağlamda bir ilki teşkil etti. Uluslararası yardımlarımızın her düzeyde memnuniyetle, takdirle karşılandığını gördük.

Salgının tahliye ve yardım odaklı bu ilk döneminin ardından, tüm dünya gibi bizim de gündemimize normalleşme girdi. Bu noktada önceliğimiz, vatandaşlarımızın uluslararası seyahatlerini kolaylaştıracak tedbirlere hız kazandırmak oldu. Ülkemizin ticari ve ekonomik menfaatleri doğrultusunda, yabancı ülkeler nezdinde girişimler yaptık. Salgınla mücadeleyle yönelik önlemlerin tedricen kaldırılmaya başlamasıyla seyahat kısıtlamalarında esnemeler oldu. Aşılanmanın yaygınlaşmasıyla birlikte uluslararası seyahatlere getirilen kısıtlamalar, aşı sertifikalarının tanınması ve kullanılması yoluyla hafifletildi. Biz de bu konudaki çalışma ve girişimlerimize hız verdik. 2020 ve 2021'de güvenli turizm programımızı yürürlüğe koyduk. Turizm sektörümüzün dayanıklılığını güçlendirdik, seyahat kısıtlamalarını kaldırarak turizmi canlandırdık; uyguladığımız program birçok ülkeye de ilham kaynağı oldu. Aşı sertifikaları, turizm ve seyahatler alanında yürüttüğümüz diplomatik çabaların en önemli aracı hâline geldi. Bu süreçte, ülkemizde ithal edilen aşı sertifikalarının diğer ülkeler tarafından tanınmasını amaçladık. 24 ülkeyle aşı sertifikalarının tanınması konusunda anlaşma sağladık. Girişimlerimiz AB düzeyinde de olumlu netice verdi. 20 Ağustos 2021'den bu yana, ülkemiz AB'nin Dijital Covid-19 Sertifika Sistemi'ne dâhil olmuş durumda. Bu hamlemiz, vatandaşlarımızın Avrupa Birliği'ne ve Avrupa Birliği sertifikasını tanıyan İngiltere gibi ülkelere kısıtlama olmadan seyahatleri bakımından önemli bir kolaylık sağladı. Aşılarını yaptırmış vatandaşlarımız, Avrupa Birliği'ne üye ülkelerin tamamına turizm ve benzeri amaçlarla kısıtlamalara tabi olmaksızın seyahat edebiliyorlar.

Bugün geldiğimiz noktada, salgını geride bırakma konusunda daha umutluyuz. Ancak son olarak Ukrayna'daki savaşın da gösterdiği gibi, önümüzdeki dönemde karşılaşılabileceğimiz riskler her zaman hazırlıklı olmamızı gerekli kılıyor. Dışişleri Bakanlığı olarak yurtdışındaki vatandaşlarımızın ve soydaşlarımızın yardımına koştuğumuz bu ve benzeri görülmeyen süreçte kriz yönetimi konusunda önemli bir sınav verdik, önemli tecrübeler edindik, önemli bir model olduk. Bütün bu tecrübelerin ışığında, yurt dışındaki vatandaşlarımızın ve soydaşlarımızın sorunlarını çözmeye, onlara etkin hizmet vermek için her daim hazırlıklı olmaya devam edeceğiz. Vatandaşlarımıza verilen hizmetin kalitesini artırmak, hayatlarını kolaylaştırmak için çalışmalarımızı aynı hassasiyetle sürdüreceğiz. Bu konuda, yüce Meclisimizin yönlendirmeleri gayretlerimizi teşvik ediyor, daha da güçlendiriyor.

Başta salgın dönemi olmak üzere, bu konudaki çalışmalarımız hakkında bilgi vermemize imkân sağladığınız için teşekkür ediyor saygılarımı sunuyorum Sayın Başkanım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ZAFER SIRAKAYA - Kıymetli Bakanım, çok etraflıca vermiş olduğunuz bu bilgilendirme için ben de şahsım ve KomisyonuM adına çok teşekkür ediyorum. Hem vatandaşlarımızın yaşamış oldukları ülkelerde hizmet alımlarının devam edebilmeleri konusunda, özellikle konsolosluklarımızda birçok personelimizin Covid sebebiyle izinli olmasına rağmen konsoloslarımızı kapatmamış olmamız ve vatandaşlarımıza aynı şekilde hizmetlerimizi devam ettirmiş olmamız, haddizatında bildiğim kadarıyla, zaman zaman Dışişleri Bakanlığımızdan da personel takviyesi yaparak konsolosluklarımızı hizmete devam ettirme noktasında gayret göstermiş olmamız

son derece kıymetliydi. Aynı zamanda da biraz önce ifade ettiğiniz gibi, sadece kendi vatandaşlarımıza yönelik değil, akraba topluluklarımıza yönelik de yapmış olduğunuz hizmetler, bizler için bilgilendirici oldu, son derece teşekkür ediyorum.

Belki bu konuyla ilgili olarak katkı sunmak isteyen sayın vekillerimiz varsa veyahut da soruları olan sayın vekillerimiz varsa sayın vekillerimize de bu konuyla ilgili imkân sunmak isterim. Akabinde de toplantımızı sonuçlandırmaya doğru adım atmış olacağız.

Utku Çakırözer'in soru sorma isteği var.

Buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Sayın Başkan, öncelikle böyle bir toplantıyı düzenlediğiniz için teşekkürler, geç kalınmış bir toplantı. Ben, her seferinde söylüyorum daha sık bir araya gelmemiz gerekiyor, daha sık yurtdışındaki vatandaşlarımızı... Sizin başkanlığınızda bir şey yapıldı ama epey zaman geçti, o kadar geniş kapsamlı olmasa da belki gidip derinliklerini dinlememizde fayda olduğunu düşünüyorum. Bu talebimi ve toplantıların da daha sık olması talebimi bir kere daha yinelemek isterim.

Değerli milletvekili arkadaşlarımızı, basın mensupları varsa onları selamlıyorum, Bakan Yardımcımıza kıymet veriyorum.

Öncelikle ben, bahsettiği bugün gündemimiz olan konularda Covid döneminde sizlere, hepimize olduğu gibi bana da iletilen yurtdışından gelen taleplerde bizzat Sayın Bakan Yardımcısını arayarak sorunları ilettiğimde, ne kadar hızlı bir şekilde yakından ilgilendiğinin bizzat şahidiyim, eminim sizler de bunu yaşamışsınızdır. Burada hem şahsına hem de onun şahsında bu süreçte özveriyle çalışan Dışişleri Bakanlığı başta olmak üzere, diğer kurumlarımızın da personeline teşekkür etmek isterim. Gerçekten zor bir süreçti, hepimiz için, burada olanlar için ama yurtdışında olup yani buradan uzakta olup sıkıntı çekenler için eminim çok daha zor bir süreçti; o yüzden teşekkür ediyorum.

Benzer şekilde, Ukrayna sürecinde aksamalar olmakla birlikte yine biz, bize aktarılan talepleri sizlere aktardık. Yine o dönemde de özveriyle çalışan sadece Dışişleri Bakanlığı değil; eminim ki birçok işte, AFAD'a olsun, diğer devlet kurumlarının hepsine teşekkür ediyoruz.

İzniniz olursa ben birkaç konuyu gündeme getirmek istiyorum. Birincisi: Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Derneğinde siz de konuşmanızda atıfta bulundunuz. Bugün Kırım Tatarları'nın anavatanlarından koparılıp sürgün edilmesinin 78'inci yıl dönümü. İnsan onuruna yakışmayan bu sürgünde yaşamını yitiren Kırımlı soydaşlarımızı saygı ve rahmetle anıyorum; tüm Komisyon üyelerimiz adına, burada olan diğer herkes adına da bunu ifade ediyorum; geride kalanların acılarını paylaşıyorum. Hangi siyasi görüşte olursak olalım bir daha bu acıların yaşanmaması için her zaman mücadele içinde, birlik içinde olacağımıza inancımı ifade etmek istiyorum.

Sürgünün ardından Kırım, maalesef, 2014 yılında Rusya tarafından hukuksuzca önce işgal, sonra ilhak edildi. 2014'teki işgalden bu yana, onlarca Kırım Tatarı soydaşımız Rus cezaevlerinde hayatını kaybetti, onlarcası yine ya kayıp ya siyasi mahkûm ya da tutuklu cezaevlerinde. Bugün, Rusya işgali altındaki Ukrayna'da da -aralarında yine Kırım Tatar Türkü, Gagavuz Türkü, Ahıska Türkü soydaşlarımızın bulunduğu- milyonlarca soydaşımız büyük bir eziyetle karşı karşıya. Bundan bir bölümü maalesef çocuklarıyla kaçmak zorunda kaldı. Benim şehrimde, bizim şehrimizde -belki sizlerin de bazı şehirlerde- mesela 900'e ulaştı Ukrayna'dan gelen ve aralarında işte Kırım Tatarı, Gagavuz Türkü ve Ahıska Türklerinin olduğu aileler var; bunlara yine her zaman olduğu gibi biz kucağımızı açtık Türkiye olarak. Eskişehir'imizde de Anadolu'nun kadim topraklarında da soydaşlarımızla, akrabalarımızla her zaman ve her yerde dayanışma içinde olmaya devam edeceğiz.

Ben, bu vesileyle, kısa bir süre önce farklı partilerden değişik öneriler gelmişti, hatırlatmak isterim. Bir tanesi, İYİ Parti'nin -buradan kendisine de selamlarımızı iletiyorum- Sayın Mustafa Abdülcemil Kırımoğlu'na Nobel Ödülü verilmesi yönünde Meclis Başkanımıza ilettikleri, bizim de

yürekten desteklediğimiz bir resmî önerisi olmuştur. Benzer şekilde, benim daha önce Genel Kurulda ifade ettiğim, çeşitli platformlarda dile getirmeye çalıştığım gibi, Kırım Tatarları ile Türkiye Büyük Millet Meclisi arasındaki iş birliğinin bir resmî adının bulunması -işte, ortak bir dostluk komisyonu mu kurarız, ne yaparız, bilemiyorum- yani münferit ilişkilerimiz oluyor; ben görüyorum, AK PARTİ'liler de bir araya geliyor Sayın Kırımoğlu'yla, biz de geliyoruz, İYİ Parti'liler de ama bizim bunun adını koymamız lazım, bizim resmî bir şey yapmamız gerekiyor; buna her zamankinden daha fazla şimdi ihtiyaç olduğu kanaatindeyim.

Bir kez daha, dediğim gibi, bu sürgünün 78'inci yıl dönümünde orada hayatını yitiren Kırım Tatarı soydaşlarımızı saygı ve rahmetle anıyorum ve bundan sonra Kırım Tatarlarının yanında olacağımızı, sadece onların değil Gagavuz Türklerinin, Ahıska Türklerinin de yanında olacağımızı ifade etmek istiyorum.

Bunu ifade ettikten sonra, az önce bahsettiğim, Türkiye'de bulunan soydaşlarımızı kaldıkları yurtlarda -yurtlarda kalıyorlar Eskişehir'imizde- ziyaret ettim, birkaç kez ziyaret ettim; ramazanda hep birlikte bir iftar yaptık Eskişehir Valiliği ve Göç İdaresinin organizasyonunda; daha sonra da... Kendi kaldıkları yerlerde bazı sıkıntıları var. Ben, Eskişehir'e özel, münferit olduğu kanaatinde değilim bu sıkıntıların. Örneğin, internet... Çünkü en yakınları Ukrayna'da, yani hepsi eşlerini bıraktı, evlatlarını bıraktı; bu internetle iletişim kurmaya çalışıyorlar. İnternet altyapısı bu yurtlarımızda yeterli değil, en azından bizimkinde yeterli değil, diğer illerde nasıl bilmiyorum. Bunu ben Vali Bey'le de konuştum, Eskişehir Valimizle "İlgileniyoruz." dedi ama bu konular biraz daha acil hallolması gereken ve Türkiye Cumhuriyeti devletinin kapasitesinin, imkânlarının rahat rahat çözebileceği hususlar. Yine, burada çok yer değiştirdiler; önce Ukrayna'dan geldiler bildiğim kadarıyla, oradan başka bir ülkeye, sınırı Edirne'ye, Edirne'den galiba bir başka ilimize, Bursa'ya galiba, sonra Eskişehir'e; şimdi, tekrar, yerlerinden edilme korkusu yaşıyorlar. Birileri demiş ki: "Şimdi de Elâzığ'a gideceksiniz. Bu yurtlar kullanılacak." vesaire, çok büyük tedirginlik içindeler. Bu konularda tabii ki şunu da ihmal etmeden... Göç İdaresi çalışanları hep özveriyle -Eskişehir'deki müdür vekili ve arkadaşlarıyla da bir araya geldik- çalışıyorlar. Onlara, hizmet veren diğer tüm yetkililerimize çok teşekkür ediyorum ama bu ihtiyaçların sağlanması için de -başka benim bilmediğim şeyler varsa tabii onlar da dâhil olmak üzere- yine seferber olmamız gerekiyor.

Konuşmanızda dile getirmediniz, zaten de gündemi değildi ancak aktarmak istediğim bir husus var: Afganistan'dan çıkış sürecinde siz Dışişleri Bakanlığının çalışmalarından doğal olarak çok zor bir ortamda yaptığı, başarıyla yaptığı tahliye operasyonundan bahsettiniz; ben de tabii ki orada görev yapan tüm personelinizi, bakanlık olsun, diğer birimlerimizi tebrik ediyorum, teşekkür ediyorum.

Şimdi, orada kalan bu Afgan tercümanlar meselesi var, önümde; 2 Mayıs Pazartesi, yeni, on ya da on bir gün önce "Selamünaleyküm. Günaydın Sayın Vekilim. Ben Afganistan'da TSK'yle çalışan tercümanlardan..." İsmi söylemiş, yazmış buraya. Uzun süredir yazıyorlardı size, bize. "...bizimle ilgili Ramazan Bayramı öncesinde umutlu, az umutlu gelişme oldu, Büyükelçilik tarafından arandık, bize verilebileceği söylendi; biz sadece bize değil, ailelerimize de verilmesini istedik; bize dönüleceğini söylediler; haber beklemekteyiz." diyor. Az önce arkadaşım aradı kendisini "Ne arayan var ne soran var." Şimdi, her ülke kendi tercümanını, yardımcısını, bilmem nesini kurtardı; Türkiye Cumhuriyeti devletine ona hizmet eden Afgan tercümanların hâlâ getirilmemiş olması, sıkıntıda olmaları, bize yazıyor olmaları bu sorunun çözülemediğini gösteriyor. Daha önce biz sizinle bu konuyu konuştuk diye hatırlıyorum. Bu konuda ne yapılıyor? Bir soru önergesi verdik; Bakanlıktan gelen yanıtlardan bir şey anlamıyoruz, her zaman olduğu gibi, diğer bakanlıklardan gelen yanıtlarda olduğu gibi. O yüzden bu konuda da burada ne olduğunu hem bize hem de onlara aktarma fırsatı olur.

Yine, Komisyonumuzun Başkanının değerli üyelerimizle yaptığı seyahat sırasında, yurt dışına yaptıkları ziyaretler sırasında kendilerine aktarılan konulardan çözülmediğini öğrendiğimiz hususlar var. Burada kendisi gündeme getirmede, muhtemelen ikili toplantılarda Yurt Dışı Türkler Başkanlığıyla, sizlere aktarıyordur ama bizimle hangi gelişmelerin, hangi iyileşmelerin olduğunu paylaşmadı bugüne kadar Başkanımız. Mesela, emeklilikler konusunda vatandaşlara yazı gitmeye başlamış SGK'den. Bu yazılar neyin nesi? Tamam yani sizin doğrudan ilgi alanınız olmayabilir ama koordine içindesiniz. Nedir o emeklilikler, hatırlayalım: Biliyorsunuz, yurt dışında yaşayan Türklere Türkiye'den emekli olma imkânı veriliyor. Şimdi, bunu düzgün kullanan vatandaşlarımız var, bir de bunun istismar edildiği durumlar var. Bazı şirketlerden bahsediliyor, bu bazı şirketlerin sözde bizim vatandaşlarımızı çalışmadan çalışmış gösterdiğinden bahsediliyor. Şimdi, vatandaşlarımızın varsa hatası tabii ki yani onlara da söylenir ama asıl, bu şirketlerin üzerine gidiliyor mu? Soru önergesi verdik, yanıtı yok. Yani böyle yüzlerce, binlerce emeklilik olduğundan bahsediliyor. SGK, şimdi vatandaşlara diyormuş ki "Siz emekli oldunuz; şu kadar ceza ödeyeceksiniz, bu kadar..." Millet çaresiz, feryat figan içinde. Bunu basında okumuşsunuzdur eminim, sizin de önünüze gelmiştir Sayın Başkanım.

Almanya'yla Sosyal Güvenlik Sözleşmesi'nin güncellenmesine sizce ihtiyaç var mı Sayın Bakan Yardımcısı? Bu konuda bir adım atılıyor mu? Çünkü sağlık konusunda, emeklilik konusunda vatandaşlarımızın yaşadığı bazı sıkıntılar bu sözleşmenin güncellenmesiyle alakalı bildiğim kadarıyla -benim de artık teknik bilmediğim için dilim dönmüyor ama dinleye dinleye dinleye anlıyorum ki- bu anlaşma nedeniyle yaşanıyor. Mesela bu acil sağlık hizmeti dışında sağlık hizmeti alamama meselesi... İşte, bir belge var; neydi, A11'mi K11'mi siz biliyorsunuz bunu?

ALT KOMİSYON BAŞKANI ZAFER SIRAKAYA – TA11.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Evet, bunlar çözüldü mü? Yani bunlar... Biz hâlâ insanlarımızın sıkıntılarını dinliyoruz. Mesela işte SGK, kesin dönüş olmadan Türkiye'de uzun yaşayan gurbetçilere sağlık sigortası prim borcu çıkarıyor; bana gelen dertler. Şimdi, olmaması lazım çünkü oranın sigortasına tabi, buranın sağlık sigortası prim borcu olmaması lazım bu vatandaşımızda. İşte, Almanya'da yaşayan gurbetçi Türkiye'de emekli aylığı alıyorsa yurt dışında çalışmıyordu; AKP'nin -bir düzelt, bir boz- kendi yaptığı bir şeydi; sonra yine bir kanun çıkardık, kısmen düzelttik biliyorsunuz -yani işte o "minijob"lara izin verecek şekilde- ama full-time çalışmasını sağlayacak bir düzenleme hâlâ yok. Yani bir Türk'ün Almanya'da çalışmasının bize, bu Komisyona, bu Meclise, bu memlekete ne zararı var, anlamış değilim yani çalışsın yani "full" çalışsın, part-time çalışsın, yeter ki üretsin; zaten ürettiğini bu ülkeye getiriyor, harcıyor, tatilini yapıyor, yatırımını yapıyor vesaire. O yüzden, Türkiye'den emekli gurbetçinin orada çalıştığı anlaşılırsa, mesela işe girerse emekliliği kesiliyor; ben bunun kadar mantıksız bir şey olmayacağını defalarca söyledim ama bir türlü bunu yetkililere aktaramıyoruz. Sizler, kurumlarla farklı toplantılar yaptığınızda -tahmin ediyorum Sayın Başkanım- bu toplantıların sonuçlarını da ya bizimle paylaşın ya da bu sonuçları... "Evet, biz şunu yaptık, şunu yapamadık." diye bize arada bir raporlama yapılması bence alt komisyonumuz açısından çok önem arz eder diye düşünüyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ZAFER SIRAKAYA – Sayın Vekilim, toparlayabilirsek...

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Tabii.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ZAFER SIRAKAYA – Teşekkür ederim.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Şimdi, bakın, cenazelerin Türkiye'ye gelmesi... Şimdi herhangi bir cenaze derneğine üye olamamış vatandaşlarımızın cenazeleri THY'yle getirildiğinde ücret alınması gibi bir sıkıntı var.

Yine, daha önce burada konuştuğumuz Türkçe dersler konusunda ne oldu? Mesela, işte “Millî Eğitim Bakanlığı on yıl boyunca istenen ders programı içeriğini göndermediğinden Belçika’nın Flaman Bölgesi’nde çocuklarımıza artık Türkçe dersler verilmiyor. Flaman Bölge Eğitim Bakanlığı dersi iptal edildi.” Beş dakika önce Belçika’dan gelen mesajı sizinle paylaşıyorum. Daha da detaylı konuşabiliriz aslında, belki dediğim gibi yeni bir... Yani illa ziyaret etmek değil, onlar gelirse burada da kabul edebiliriz; yeter ki görüşülsün, dertleri dinleyelim.

Ama SGK konusunda bence SGK yetkililerinin buraya gelip bizi bir bilgilendirmesine şiddetle ihtiyaç var çünkü Sayın Bakan Yardımcısı söylediğim bütün bu konuları bilemeyebilir vesaire. O yüzden bunları gündemimize getirmek istedim.

Komisyonumuzun daha düzenli toplanması, konu oldukça... Mesela şimdi Kapıkule dönemi başlıyor. Uçak fiyatları ateş pahası. Sadece bizim değil yani bizi de yakıyor da vatandaşın, hele yurt dışında yaşayanların... Yani 5 kişilik bir aileyi düşünün; karı, koca, 3 çocuğun şu andaki fiyatlarla Türkiye’ye gelip gitmesi ateş pahası. Bu konuda bir şey yapabilir miyiz, siz de düşünün; iktidar-muhalefet meselesi değil yani akıl akıldan üstündür. Ne bileyim, THY’yi çağıralım bir de gelsin buraya, bir anlatsın yani ne yapıyorlar, başka ne yapılabilir? Çünkü insanlar bu sefer arabaya yüklenecek; araba olunca işte kaza olur, şu olur, bilmem ne olur, Kapıkule’de ayrı bir derdi olacak. Bu konuda ben -tekrar teşekkür ediyorum hem ayarladığınız için hem geldiğiniz için- önümüzdeki yaz arasına girmeden bu konuları konuşacağımız yine buna benzer birkaç toplantı olur ve bu toplantılarda belki güncel konuları konuşabiliriz diyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ZAFER SIRAKAYA – Ben teşekkür ederim Sayın Vekilim.

Sayın Bakanım, Afganistan’daki konularla ilgili verecek herhangi bir cevabınız söz konusu mu?

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Bu, çok hassas ve daha evvel hem Utku Bey’in hem Parlamentomuzdaki bazı milletvekillerimizin de gündeme getirdiği bir husustu Başkanım. Tabii orada tercümanların can ve mal güvenliği bizim için esas yani onların can ve mal güvenliklerine hâle gelmemesi konusunda biz başından itibaren gerekli tedbirlerin alınması ve bunların takibinin yapılması konusunda son derece büyük bir hassasiyet ve özen içerisinde olduk. Tabii o dönemki ortam içerisinde hepsinin talebi Türkiye’ye gelmekti kendi can ve mal güvenliklerinden duydukları kaygı sebepleriyle. Bizim tabii sahada, orada misyonunu kapatmayan tek NATO üyesi ülke olmamız onların orada can ve mal güvenliklerine zarar gelmemesi konusunda çok büyük bir katkı sağladı ve başından itibaren de -az önce Utku Bey’in okuduğu mesajda da ifade edildiği üzere- kendileriyle temas hâlinde olduk. Şu anda tabii Türkiye’ye gelme yönündeki talepleri hâlâ geçerli tercümanların ve ailelerinin. Biz şu anda tercümanların ve birinci derece yakınlarının Türkiye’ye gelmesi konusunda ülke olarak bunu uygun buluyoruz ve Türkiye’ye gelmek isteyenlere vize ita edilmesi konusunda gerekli adımları da atacağız. Kendileriyle zaten -dediğim gibi- büyükelçiliğimiz nezdinde gerekli eş güdüm ve temasımız var, bunları söyleyebilirim Başkanım.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Rakamları nedir? Kaç kişi?

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Şu an bir rakam veremiyorum Utku Bey aileleriyle birlikte değerlendirmek gerektiği için.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ZAFER SIRAKAYA – Çok teşekkür ediyorum Sayın Bakanım.

Söz almak isteyen başka herhangi bir vekilimiz varsa ona söz vereceğim, akabinde ben kısa bir konuşma yaparak toplantımızı inşallah sonlandırmış olacağım.

Kıymetli vekillerim, ben teşekkür ediyorum. Tabii, pandemi öncesinde, bildiğiniz üzere Belçika, Hollanda ve Almanya'yı kapsayan bir ziyaretimizi gerçekleştirmiştik bizler. O dönem yanlış hatırlamıyorsam Utku Bey henüz alt komisyonumuzun üyesi değildi; Mehmet Bey ve aynı zamanda Haluk Bey üyemizdi, akabinde Haluk Bey'den sonra sizler dâhil oldunuz. Mehmet Bey de bizim yapmış olduğumuz ziyarete zaten dâhil olmuşlardı. Akabinde tabii pandemi sürecinin girmesiyle birlikte maalesef bu ziyaretlerimizi devam ettirebilme imkânımız olmadı. 2019'da kurulmuş olan alt komisyonumuz bugün itibarıyla 8'inci toplantısını gerçekleştirmiş oldu. İnşallah önümüzdeki süreç içerisinde bu toplantılarımızı daha yoğunluklu olarak gerçekleştirebilme imkânımızın olacağını ifade etmek isterim.

Tabii emeklilerimizle ilgili olarak, ifade etmiş olduğunuz konularla ilgili olarak bazı basın yayın organlarında çıkan bilgilerin hilafihakikat olduğunu ifade etmek isterim Sayın Vekilim. Bu konuyla ilgili olarak Bakanlığımızla yapmış olduğumuz görüşmede de Sosyal Güvenlik Kurumuyla yapmış olduğumuz görüşmede de herhangi bir şekilde vatandaşlara bu şekilde giden bir yazının varlığının olmadığını ifade ettiler. Ben de ilgili arkadaşlarımızla bu konuyla ilgili hassasiyetimizi bir kez daha paylaşmış oldum.

Yarı zamanlı çalışabilme imkânıyla ilgili olarak, bu, bildiğiniz üzere seçim beyannamemizde vermiş olduğumuz bir taahhüttü. Vatandaşlarımıza yarı zamanlı çalışabilmenin önü de yine Türkiye Büyük Millet Meclisinde -yanlış hatırlamıyorsam- Haziran 2020 tarihinde çıkarılmış olan kanunla birlikte açılmış oldu. Daha öncesinde yarı zamanlı çalışabilme imkânları da yoktu vatandaşlarımızın. Yurt dışından borçlanarak emekli olma imkânı, yaşamış olduğunuz ülkede sosyal yardım almama veya hatta da çalışmama üzerine kurulu. Vatandaşlarımız da başvuru yaparken zaten yurt dışından borçlanarak emekli olma noktasında bu bilgiler dâhilinde yapıyorlar. Bildiğiniz üzere 30 Nisan 1964 yılında imzalanmış olan sosyal güvenlik anlaşmaları söz konusu ilgili ülkelerle, Almanya da bu ülkelerden bir tanesi. Bunların "update" edilmesi -güncellenmesi- var olan bazı kazanımların kaybedilip edilmemesi noktasında öyle tahmin ediyorum ki sosyal güvenlik kurumları ilgili ülkelerle de görüşmelerini devam ettiriyorlar.

Cenazelerin Türkiye'ye gelmesi konusunda ilgili olarak, ifade ettiğiniz gibi yurt dışında var olan cenaze fonlarımız söz konusu, değişik kurumlar bu konuyla ilgili olarak vatandaşlarımıza bu imkânları sunuyorlar. Çok cüzi imkânlarda sunduklarını biliyorum, yıllık -yanlış hatırlamıyorsam- 100 avro civarındaki bir ücret karşılığında sadece kendilerinin değil ailelerinin de aynı şekilde cenaze hizmetlerinden faydalanabilecekleri ortamlarının olduğunu biliyorum. İnşallah önümüzdeki süreç içerisinde sizlerin de ifade ettiği gibi belki Sosyal Güvenlik Kurumunun yetkililerini buraya davet ederek...

Yine, Türk Hava Yollarımızın da tabii dünyadaki enerji fiyatlarının çok afaki noktalarda seyrettiği bir ortamda acaba yapabilecekleri... Yurt dışındaki vatandaşlarımızla ilgili onların da son derece hassas bir şekilde süreci takip ettiğini biliyorum.

Bütün bu konularda inşallah önümüzdeki süre içerisinde tartışmaya devam edeceğimizi, katkımızı sunmaya devam edeceğimizi ifade etmek istiyorum.

Bir kez daha sayın vekillerime katılımlarından dolayı teşekkür ediyorum. Sayın Bakanımıza yoğun gündemine rağmen bugün bizlerle birlikte olduğu için şükranlarımı ifade ediyorum.

Hepinize hayırlı günler diliyorum, sağ olun.

Kapanma Saati:15.07